Політика двомовності в освіті

Dr Alexander Ressos, TEP
Attorney-at-Law (Switzerland and Germany),
Solicitor (England & Wales and Hong Kong)
Of Counsel, KGP Legal LLC
alexander.ressos@kgplegal.com.sg
www.ressos.com.sg

Від чотирьох мовних потоків до спільної школи

До здобуття незалежності в Сінгапурі існувало чотири шкільні системи, кожна з власною мовою навчання. Китайські школи, засновані й фінансовані клановими асоціаціями та купцями, з 1920-х років викладали мандаринською, після того як діалектні школи XIX століття поступилися рухові за національну мову в Китаї.[1] 1949 року близько 70 % із понад 100 000 дітей шкільного віку відвідували одну з 319 китайськомовних шкіл, які не отримували фінансування від колоніального уряду.[2] Англійські школи, якими опікувалися уряд і місії, готували учнів до державної служби та роботи в торговельних домах. Картину доповнювали малайські й тамільські школи.

© 2026 Dr Alexander Ressos. General information only, not legal, tax or investment advice. No client relationship is created. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. More information at SingaporeIQ.com and ressos.com.sg.

Свою систему китайська громада увінчала університетом. Університет Наньян, фінансований пожертвою в п'ять мільйонів доларів від торговця каучуком Тан Ларк Сая (Tan Lark Sye) і збудований на 500 акрах землі в Джуронгу, наданих Хокк'єнською асоціацією (Hokkien Association), розпочав заняття 30 березня 1956 року.[3] Для людей з китайською освітою він був доказом того, що їхня мова здатна нести повноцінну освіту. Для колоніальної влади, а згодом і для уряду Партії народної дії (PAP) він водночас був осередком китайських політичних настроїв у місті, майбутнє якого пов'язувалося з багаторасовою державою.

Самоврядна держава 1959 року зберегла політику фінансування шкіл з усіма чотирма мовами навчання.[4] Рівне ставлення до потоків було політично необхідним: будь-яка спроба закрити китайські школи викликала б обурення громади, що становила більшість виборців. Водночас молода держава лишалася з населенням, яке не могло порозумітися між собою однією мовою. Відповіддю на цю проблему стала політика двомовності. Вона поки що зберігала кожен потік, але вимагала від кожного учня вивчати другу мову.

Обов'язкова друга мова 1966 року

Політика двомовності набула чинності 1966 року. Вивчення другої мови стало обов'язковим в усіх державних і державно-дотованих школах кожного мовного потоку. Учні китайських шкіл вивчали англійську, а учні англійських — китайську, малайську чи тамільську.[5] Другі мови стали екзаменаційними предметами на іспиті із закінчення початкової школи (Primary School Leaving Examination, PSLE) 1966 року і на іспиті Cambridge School

© 2026 Dr Alexander Ressos. General information only, not legal, tax or investment advice. No client relationship is created. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. More information at SingaporeIQ.com and ressos.com.sg.

Certificate 1969 року.[6] 1972 року англійській і рідній мові надали подвійну вагу на PSLE, а 1980 року встановили вагу по 25 % для англійської, рідної мови, математики та природничих наук.[7]

Автори політики відкрито пояснювали її логіку. Англійська мала стати спільною, нейтральною мовою між громадами та мовою науки, технологій і міжнародної торгівлі. Рідна мова мала зберігати культурні цінності й давати кожній громаді коріння. Цей розподіл функцій — англійська для роботи, рідна мова для ідентичності — відтоді залишається офіційною доктриною. Саме він пояснює, чому Сінгапур ніколи не визнав англійську «рідною мовою» жодної зі своїх громад, хоча нині англійською говорять у більшості домівок.

Батьки зробили з цієї доктрини власні висновки. У промові в парламенті 23 лютого 1977 року Лі Куан Ю зазначив, що між 1957 і 1967 роками приблизно 30–40 % китайських батьків записували дітей до китайських шкіл. Частка загальнонаціональної когорти першокласників, які вступали до шкіл з китайською мовою навчання, знизилася з 33 % 1967 року до 13,75 % 1977 року.[8] Батьки обирали англійську, бо вона обіцяла роботу в транснаціональних компаніях, які приваблювала до Сінгапуру Рада економічного розвитку (EDB), розглянута в розділі III частини C. Мовний ринок вирішив долю китайського потоку ще до того, як уряд формально його закрив.

Доповідь Го і кінець китайського потоку

Вирішальний перегляд відбувся з появою *Report on the Ministry of Education 1978*, який 10 лютого 1979 року оприлюднила група на чолі із заступником прем'єр-міністра Го Кенг Сві. Доповідь Го (Goh Report) виявила високий рівень відсіву та слабкі результати з обох мов. Вона запровадила Нову систему освіти (New Education

© 2026 Dr Alexander Ressos. General information only, not legal, tax or investment advice. No client relationship is created. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. More information at SingaporeIQ.com and ressos.com.sg.

System), де англійська була першою мовою, а рідні мови — другими. Того ж року для боротьби з відсівом запровадили розподіл на потоки за рівнем підготовки: найслабших учнів зараховували до одномовного потоку.[9]

До 1983 року зарахування до перших класів з китайською мовою навчання впало нижче 1 % когорти. Останні учні китайського потоку закінчили школу 1986 року. Сінгапурський історик китайської освіти Нео Пен Фу (Neo Peng Fu) підсумував цю подію однією фразою: «китайська освіта» перетворилася на «викладання китайської мови». 1987 року англійську офіційно визнали першою мовою всієї шкільної системи. Малайський і тамільський потоки на той час уже зникли. Навчання тамільською припинилося 1982 року. До 1986 року в середній освіті з малайською мовою навчання залишився один клас із 28 учнів.[10]

За школами пішов і університет. Університет Наньян зазнавав тиску, щоб викладати англійською, і втрачав студентів на користь англомовного Сінгапурського університету. Його злиття з цим університетом у Національний університет Сінгапуру підтвердили у квітні 1980 року, після чого Наньян провів останнє вручення дипломів 16 серпня 1980 року.[11] Для багатьох сінгапурців з китайською освітою закриття досі залишається раною. Для фінансового центру воно означало, що кожен випускник 1980-х і пізніших років здобув освіту англійською, тож міжнародні банки могли одразу залучати цих працівників.

© 2026 Dr Alexander Ressos. General information only, not legal, tax or investment advice. No client relationship is created. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. More information at SingaporeIQ.com and ressos.com.sg.

Рідна мова, поглиблена рідна мова та спеціальні школи

Втрату китайського потоку уряд компенсував інституціями, покликаними зберегти двомовну еліту. 1979 року Міністерство освіти надало дев'ятьом середнім школам з китайською мовою навчання статус шкіл Плану спеціальної допомоги (Special Assistance Plan). Вони мали дати найкращим випускникам початкових шкіл змогу вивчати на високому рівні і англійську, і мандаринську, а також запевнити китайську громаду, що уряд не байдужий до її мови та культури.[12] Дві з них, The Chinese High School і Nanyang Girls' High School, 2004 року першими запровадили Інтегровану програму (Integrated Programme), а інші школи Плану спеціальної допомоги долучилися в наступні роки.[13]

Поглиблену китайську мову (Higher Chinese Language) запровадили 1999 року. Тоді ж прийом до шкіл Плану спеціальної допомоги розширили з найкращих 10 % когорти PSLE до найкращих 30 %. Іспити з поглибленої рідної мови складає дедалі більша частка учнів. Між 2003 і 2012 роками частка когорти PSLE, яка складала поглиблену китайську, зросла з 21,6 % до 27,4 %, а на рівні O — з 18,2 % до 30,1 %.[14] Відповідні частки для поглибленої малайської та поглибленої тамільської були нижчими, але теж зростали. Складений на рівні O іспит з поглибленої рідної мови задовольняє вимогу щодо рідної мови для вступу до місцевих університетів, і це тримає мову в полі освітніх амбіцій родин.

Рідна мова залишається обов'язковим екзаменаційним предметом на PSLE та на національних іспитах середньої школи. Усі учні вивчають мандаринську, малайську або тамільську залежно від своєї етнічної класифікації, хоча індійські учні, у чиїх родинах не говорять тамільською, можуть обрати іншу мову.[15] Найхарактерніша риса системи — етнічне

© 2026 Dr Alexander Ressos. General information only, not legal, tax or investment advice. No client relationship is created. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. More information at SingaporeIQ.com and ressos.com.sg.

закріплення рідної мови. Китайська дитина, чиї батьки вдома говорять хокк'єнською чи англійською, вивчає мандаринську як рідну. Цей термін відображає політичний вибір того, якою мовою має послуговуватися громада.

Визнана межа

Уряд відверто говорив про межі цієї політики. 2004 року він визнав, що початкової мети — однакового рівня володіння англійською та рідною мовою — досягти не вдалося. Лі Куан Ю пішов далі. 2009 року він сказав, що рання політика виходила з припущення про сильний зв'язок між інтелектом і вивченням мов. У червні 2010 року він додав: «Мандаринська важлива, але в Сінгапурі вона залишається другою мовою».[16] Його пізні роздуми на цю тему зібрано в книзі *My Lifelong Challenge: Singapore's Bilingual Journey*, що вийшла 2011 року.[17]

Того ж року створили Фонд Лі Куан Ю на підтримку двомовності (Lee Kuan Yew Fund for Bilingualism). Він допомагає Міністерству освіти заохочувати вивчення англійської та рідних мов, особливо в ранні роки.[18] Фонд позначає зміну акцентів. Після десятиліть, коли шкільна система прагнула збалансованої двомовності для всіх, політика тепер визнає домінування англійської і зосереджується на тому, щоб друга мова приносила задоволення й мала практичне застосування, починаючи з дошкільного віку. Для роботодавців це означає, що мандаринська молодого сінгапурського випускника може бути від майже рідної до функціональної — залежно від родини, школи та того, як людина користується мовою після школи.

© 2026 Dr Alexander Ressos. General information only, not legal, tax or investment advice. No client relationship is created. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. More information at SingaporeIQ.com and ressos.com.sg.

Примітки

1. Wikipedia, “Singaporean Mandarin” (дата звернення: листопад 2026 р.): перші класи з мандаринською мовою навчання — близько 1898 р.; до 1920-х років усі китайські школи в Сінгапурі перейшли на мандаринську як мову навчання. ↩
2. Singapore Chinese Cultural Centre, Culturepaedia, “A common mother tongue: The impact of Chinese education in Singapore” (дата звернення: листопад 2026 р.): 1949 р. близько 70 % із понад 100 000 дітей шкільного віку навчалися в 319 китайськомовних школах, що їх утримували громадські організації без колоніального фінансування. Супутня стаття Culturepaedia про китайськомовну освіту з 1920-х до 1950-х років, як повідомляється, наводить 71 000 дітей шкільного віку китайського походження в цих 319 школах. ↩
3. Wikipedia, “Nanyang University” (дата звернення: листопад 2026 р.): Tan Lark Sye запропонував створити університет 1953 р. і пожертвував 5 млн доларів; Singapore Hokkien Association надала 500 акрів у Джуронгу; заняття почалися 30 березня 1956 р. ↩
4. Culturepaedia, “From Chinese-language education to bilingual education system (1960s to 1980s)” (дата звернення: листопад 2026 р.): після здобуття самоврядування 1959 р. уряд PAP зберіг політику фінансування шкіл етнічними мовами, запроваджену Трудовим фронтом (Labour Front). ↩
5. Wikipedia, “Language education in Singapore” (дата звернення: листопад 2026 р.): політику двомовної освіти офіційно запроваджено 1966 р. ↩
6. Другі мови як обов’язкові екзаменаційні предмети на PSLE з 1966 р. і на Cambridge School Certificate з 1969 р. ↩

© 2026 Dr Alexander Ressos. General information only, not legal, tax or investment advice. No client relationship is created. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. More information at SingaporeIQ.com and ressos.com.sg.

7. Wikipedia, “Language education in Singapore” (дата звернення: листопад 2026 р.): 1972 р. обидві мови отримали подвійну вагу на PSLE; з 1980 р. англійська, рідна мова, математика та природничі науки мають по 25 % ваги. ↩

8. Culturepaedia, “From Chinese-language education to bilingual education system (1960s to 1980s)” (цит. вище), з посиланням на промову Лі Куан Ю в парламенті 23 лютого 1977 р.: зарахування до перших класів шкіл з китайською мовою навчання — 33 % загальнонаціональної когорти 1967 р. і 13,75 % 1977 р. ↩

9. Culturepaedia, “From Chinese-language education to bilingual education system (1960s to 1980s)” (цит. вище): Доповідь Го від 10 лютого 1979 р., підготовлена під керівництвом Goh Keng Swee, запровадила New Education System з англійською як першою мовою та рідними мовами як другими; Wikipedia, “Language education in Singapore” (дата звернення: листопад 2026 р.): розподіл на потоки запроваджено 1979 р. для боротьби з високим рівнем відсіву, найслабших учнів зараховували до одномовного потоку. ↩

10. Culturepaedia, “From Chinese-language education to bilingual education system (1960s to 1980s)” (цит. вище): менше ніж 1 % 1983 р. за даними Chinese Language Review Committee (1992); “The final batch of students graduated from the Chinese-language-stream schools in 1986”; “‘Chinese education’ thus evolved into ‘teaching the Chinese language’”; Wikipedia, “Education in Singapore” (дата звернення: листопад 2026 р.): англійську “officially designated the first language within the local education system in 1987”; Wikipedia, “Language education in Singapore” (дата звернення: листопад 2026 р.): навчання тамільською припинилося 1982 р. із закриттям Umar Pulavar Tamil High School; до 1986 р. в середній освіті з малайською мовою навчання залишався лише один клас із 28 учнів. ↩

© 2026 Dr Alexander Ressos. General information only, not legal, tax or investment advice. No client relationship is created. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. More information at SingaporeIQ.com and ressos.com.sg.

11. Wikipedia, “Nanyang University” (дата звернення: листопад 2026 р.): злиття підтверджено у квітні 1980 р.; останнє вручення дипломів відбулося 16 серпня 1980 р., того ж місяця набрав чинності National University of Singapore Act. ↩

12. Wikipedia, “Special Assistance Plan” (дата звернення: листопад 2026 р.): запроваджено 1979 р.; статус надано дев’ятьом середнім школам з китайською мовою навчання; мета — дати найкращим випускникам початкових шкіл змогу вивчати англійську та мандаринську на високому рівні й зберегти традиційні китайськомовні школи. ↩

13. Wikipedia, “Special Assistance Plan” (дата звернення: листопад 2026 р.): The Chinese High School і Nanyang Girls’ High School 2004 р. першими запровадили Integrated Programme разом із Hwa Chong Junior College; River Valley High School долучилася 2006 р., Dunman High School — 2008 р. ↩

14. Wikipedia, “Language education in Singapore” (дата звернення: листопад 2026 р.): Higher Chinese Language запроваджено 1999 р.; прийом до шкіл SAP розширено з найкращих 10 % когорти PSLE до 30 %; Wikipedia, “Language education in Singapore” (дата звернення: листопад 2026 р.), таблиця вибору поглибленої рідної мови: поглиблена китайська 21,6 % (PSLE 2003), 27,4 % (PSLE 2012), 18,2 % (рівень O 2003), 30,1 % (рівень O 2012). ↩

15. Wikipedia, “Education in Singapore” (дата звернення: листопад 2026 р.): рідна мова — обов’язковий екзаменаційний предмет на PSLE та іспитах GCE рівнів N, O і A; індійці, які не є тамілами, можуть обрати тамільську або іншу мову, наприклад гінді чи панджабі. ↩

16. Wikipedia, “Language education in Singapore” (дата звернення: листопад 2026 р.): 2004 р. уряд визнав, що початкова мета однакового рівня володіння англійською та рідною мовою

© 2026 Dr Alexander Ressos. General information only, not legal, tax or investment advice. No client relationship is created. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. More information at SingaporeIQ.com and ressos.com.sg.

не досягнута; Wikipedia, “Speak Mandarin Campaign” (дата звернення: листопад 2026 р.): 2009 р. Лі Куан Ю сказав, що викладання мандаринської пішло “wrong way”; у червні 2010 р. він сказав: “Mandarin is important but it remains a second language in Singapore”; Wikipedia, “Language education in Singapore”: “an assumption of a strong correlation between intelligence and language learning”. ↩

17. Culturepaedia, “Chinese dialects in Singapore” (дата звернення: листопад 2026 р.), з посиланням на Lee Kuan Yew, *My Lifelong Challenge: Singapore’s Bilingual Journey* (2011), с. 146. ↩

18. Wikipedia, “Language education in Singapore” (дата звернення: листопад 2026 р.): Lee Kuan Yew Fund for Bilingualism створено 2011 р. на допомогу Міністерству освіти. ↩

Disclaimer

This article is provided for general information only. It is based on publicly available sources as at its date of publication. These sources have not been independently verified against licences, regulatory registers or the records of the entities concerned. It is not legal, tax, financial or investment advice. Nor is it a recommendation to invest in, transact with or use the services of any entity mentioned. Law and regulation change frequently, so the content may be incomplete or outdated. To the fullest extent permitted by law, Dr Alexander Ressos and the publisher of SingaporeIQ exclude all liability for loss or damage arising from the use of or reliance on this article. Readers should obtain advice on their specific circumstances before acting or refraining from action.

Names and trademarks of the entities discussed belong to their owners and are used for identification only. Their mention implies no endorsement, affiliation or allegation of wrongdoing. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. Corrections and updates: contact@ressos.com.

© 2026 Dr Alexander Ressos. This article may be quoted with attribution to SingaporeIQ (SingaporeIQ.com). Reproduction in full and any commercial use require prior written consent. The Legal Terms at https://singaporeiq.com/legal-terms apply.

Author contact: Dr Alexander Ressos, TEP · contact@ressos.com